یادداشت روز

سکانس آخر آقای کمدین لیست را بیاورید!

چشم جهان به اوکراین دوخته شـــده است. اوکراینی که در هنـــگام نگارش این تحلیل، کنترل سیاســـی آن هنوز در اختیار «ولودیمر زلنســـکی» ۴۴ ساله است و ممکن است صبح شنبه که شما آن را می‌خوانید، این کمدین که یک شبه مرد اول اوکراین شد، پناهنده‌ای در انگلیس یا آمریکا باشد البته اگر او را بعد از فرار راه بدهند. زلنسکی تا سه سال پیش هیچ پیشینه سیاسی نداشت و در یک مجموعه طنز تلویزیونی با عنوان «خادم ملت» بازی می‌کرد. در سال ۲۰۱۸ او با کمک تهیه‌کنندگان این برنامه طنز، حزب «خادم ملت» را راه انداخت و با شعار مبارزه با فساد، پیروز انتخابات ۲۰۱۹ شـــد. شاید بتوان او را نمونه‌ای دراماتیک از شکستِ، دادنِ پرچم مبارزه با فساد (که این روزها در همه جای دنیا خریدار دارد) به دست چهره‌های قلابی دانست. او هنوز هم به بازیگری علاقه دارد و در چند روز اخیر لباس نظامی پوشیده و در نقش فرماندهی فرو رفته است.

اگـــر بخواهیم آنچه را امروز در اوکراین می‌گذرد بفهمیم، باید ابتدا نگاهی به گذشته آن بیندازیم. کشوری حدود ۴۳ میلیون نفری که پس از روسیه از لحاظ وسعت، دومین کشور اروپاست و دومین جمهوری قدرتمند اتحاد جماهیر شوروی بود. اول دسامبر ۱۹۹۱ مردم اوکراین به استقلال این جمهوری رای دادند. رهبران اوکراین، روســـیه و بلاروس طی دو نشســـت که چند روز بعد برگزار شد، رای به انحلال رسمی اتحاد جماهیر شوروی دادند.

در آن زمان اوکراین سومین کشور دنیا از نظر در اختیار داشتن تسلیحات اتمی بود و ابزار و زیرساخت‌های قابل توجهی برای طراحی و تولید در این زمینه داشت. لیست این تسلیحات عبارت بودند از: ۱۳۰ موشـــک بالســـتیک قاره‌پیمـــای 100UR-N هـــر کدام شش کلاهک، ۴۶ موشـــک قاره‌پیمای RT-23 MOLODETS با ۱۰ کلاهک و همچنین ۳۳ بمب‌افکن سنگین، در مجموع حدود ۱۷۰۰ کلاهک اتمی در خاک اوکراین باقی مانده بود. این تسلیحات به طور رسمی و عملیاتی، توسط کشورهای مشترک‌المنافع کنترل می‌شـــد. در سال ۱۹۹۴ اوکراین با پیوستن به NPT (معاهده منع گســـترش سلاح‌های هسته‌ای) با نابودی این کلاهک‌ها موافقت و به‌طور عملی خود را خلع سلاح کرد.

براساس توافقنامه بوداپست، در مقابل خلع سلاح اتمی اوکراین، سه کشـــور آمریکا، انگلیس و روسیه نسبت به امنیت این کشور تضمین دادند. علاوه بر اوکراین، دو کشـــور بلاروس و قزاقستان نیز تسلیحات اتمی خود را نابود و تضمین مشابهی دریافت کردند.

اوکراین علی‌رغم برخورداری از موقعیت ژئوپلوتیکی بســـیار ویژه و ظرفیت‌های اقتصادی فوق‌العاده، پس از استقلال، دوره‌ای بسیار ســـخت و تاریک را تجربه کرد. چنان سخت که مردم آن، برای رفع نیازهای حیاتی خود، مجبور به مبادله پایاپای شدند. در یک سال نرخ تورم در برخی از اقلام به ۱۰ هزار درصد هم رسید و رشد اقتصادی منفی ۲۲ درصد ثبت شد.

نقطه عطف بعدی در تحولات معاصر این کشور مربوط به اواخر سال ۲۰۰۴ و سال پس از آن است. در آن سال این کشور هدف انقلاب رنگی -کودتای مخملی- قرار گرفت. اوکراین جزو اولین تجربه‌های غرب در این زمینه بود. براندازی دولت‌های غیرهمســـو با منافع غرب، با شیوه‌ای خاص که ظاهری مدنی دارد و عمدتاً انتخابات‌پایه است. ویکتور یانوکوویچ مجبور به کناره‌گیری از قدرت شد و رقیب غربگرای وی، ویکتور یوشچنکو زمام امور را در دست گرفت.

اما نقطه عطف تحولات که به جنگ امروز ختم شد به سال ۲۰۱۴ بازمی‌گردد. در این سال اوکراین دومین کودتای نرم غربی را تجربه کرد. بهانه ماجرا، یک قرارداد اقتصادی میان کی‌یف و اتحادیه اروپا بود. یانوکوویچ امضای این قرارداد را به نفع کشور خود نمی‌دانست و دودستگی در کشور ایجاد و اختلاف به کف خیابان کشیده شده بود. مخالفان دولت در واقع برنامه‌ای را پیش می‌بردند که مورد تایید «جو بایدن» معاون وقت رئیس جمهور آمریکا بود. عاملان اجرایی این برنامه یا در واقع همان کودتا، دو تن بودند؛ سناتور جان مک‌کین و ویکتوریا نولاند دیپلمات ارشد آمریکا که ریشه‌ای روس‌تبار دارد و هم‌اکنون نیز معاون وزیر خارجه آمریکا در امور سیاسی است.

نولاند بعدها با افتخار گفت برای پیشبرد این طرح، طی دو دهه ۵ میلیارد دلار در اوکراین خرج کرده است. نولاند هرگونه تلاش برای نزدیکی دو طرف دعوا را خنثی کرده و اجازه در پیش گرفتن راه حل اوکراینی را نداد. در نهایت یانوکوویچ سرنگون شد. مسئله برای روسیه، به نوعی مرگ و زندگی بود. آمریکا که زمانی به روسیه قول داده بود ناتو یک وجب هم به سمت شرق حرکت نخواهد کرد حالا می‌دید که خطر به بیخ گوشش رسیده است. فاصله مرز اوکراین با مسکو تنها ۶۰۰ کیلومتر است و آمریکا و متحدان اروپایی پس از الحاق ۱۴ کشـــور اروپای شرقی به ناتو، قصد داشتند اوکراین را نیز به عنوان کشـــور پانزدهم وارد این بازی کنند. در زمان جنگ سرد رسیدن پای غرب به این فاصله از قلب بلوک شرق رؤیا بود.

کرملینِ خشمگین، جزیره استراتژیک کریمه را که در نیمه قرن بیستم از سَوی اتحاد جماهیر شوروی به اوکراین هبه شده بود، پس گرفت و ضمیمه خاک خود کرد. همان زمان دو منطقه روس‌تبار شرق اوکراین ضمن درگیـــری با دولت مرکزی، اعلام جدایی کردند. در نهایت منازعه به توافق مینسک ۲۰۱۵ ختم شد. توافقی که بر اساس آن قرار شـــد به این دو منطقه خودمختاری داده شود، در مجلس برای آنها سهم خاصی در نظر گرفته شده و قانون اساسی اوکراین نیز مورد بازبینی قرار گیرد. اما توافق مینسک فقط خاکستری بود که آتش را در زیر خود پنهان می‌کرد و بالاخره آتش فوران کرد.

آمریـــکا و ناتو، اوکراین را به بازی گرفتند و آن را به مســـلخ فرستادند و در روز واقعه تنها گذاشـــتند. شاید زلنسکی گمان می‌کرد این هم یکی از همان برنامه‌های مفرح تلویزیونی اســـت و او قهرمان داستانی است که تماشاچیان برایش دست می‌زنند اما خیلی زود فهمید شاید در دنیای بازیگری ستاره باشد اما در بازی سیاست، یک آماتور متوهم بیشتر نیست. اظهارات این چندروزه او رقت‌بار و در عین حال عبرت‌آموز اســـت. از اینکه دائم با بایدن در تماس است و با لحنی ملتمسانه از غرب می‌خواهد برایش کاری کنند و آنها جز لفاظی و خط و نشان کشیدن برای مسکو حرکتی نمی‌کنند و تنها اقدام واقعی آنها تحریم است. تحریم‌هایی که خود اذعان دارند باید به گونه‌ای باشـــد که به منافع اقتصادی آمریکا و اروپا ضرری وارد نکند.

برخی تحلیلگران معتقدند دنیا و روابط بین‌الملل و مناسبات قدرت در آن، پس از جنگ اوکراین وارد فاز تازه‌ای خواهد شـــد و این جنگ آغاز ماجرایی بسیار بزرگ‌تر است. درباره دنیای پساجنگ اوکراین باید فکر کرد و خواند و نوشت اما عجالتاً با قاطعیت می‌توان گفت نام زلنسکی را هم باید زیر نام اشرف غنی ثبت کرد؛ لیست رهبرانی که به غرب و وعده‌هایش اعتماد کردند و ســـیلی آن را خوردند. نام‌های بسیاری در این لیست دیده می‌شود؛ رضا قلدر که با خفت به موریس تبعید شد، پسرش که حتی آمریکایی‌ها حاضر به پذیرش او نبودند، حسنی مبارک دیکتاتور مصر و ...

با دقت در ابعاد بحران اوکراین و واکنش‌های جهانی به آن، بهتر می‌توان فهمید که چرا رهبر معظم انقلاب بر موضوع «قوی شدن» - در تمام ابعاد- تاکید دارند و به شدت با هرگونه سازش در زمینه آنچه امنیت کشور را به صورت مستقل و نه وابسته به دیگران، تامین می‌کند، مخالف هستند. در چنین دنیایی اگر درپی صلح و آرامش هستیم، باید همیشه برای جنگ آماده باشیم.

درس دیگر این صحنه برای کشـــور و ملت ما، مسئله حیاتی اتحاد و انسجام فارغ از تمام اختلافات قومی، نژادی، زبانی، مذهبی و گرایشات سیاسی- اجتماعی است. اوکراین در این زمینه کارنامه چندان خوبی ندارد. وقتی هیتلر به روسیه لشکر کشید، بخشی از اوکراینی‌ها با ارتش نازی همدست شدند و تعداد زیادی از هموطنان خود را به طرز فجیعی کشتند. وقتی ورق جنگ جهانی دوم برگشت، این بار نوبت طرف مقابل بود که دست به انتقام و کشتار بزنند. ردپای این اختلافات همچنان در جامعه اوکراین هویداســـت و زخم‌های تاریخی و عمیق، همچنان التیام نیافته و به بهانه‌های مختلف خود را نشان می‌دهند. همین اختلافات بود که زمینه را برای نفوذ بیگانگان فراهـــم آورد. قدرت‌هایی اوکراین را بازیچـــه منافع خود کردند و در روز حادثه تنها گذاشتند.

محمد صرفی

مقامات ایران تأکید کردند

مرحله پایانی مذاکرات وین بدون تصمیم‌گیری سیاسی غرب شکل نخواهد گرفت

سرویس سیاسی-

وزیر خارجه، سخنگوی وزارت خارجه و دبیر شورای عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران با طرح اینکه طرف‌های غربی باید نقشی سازنده را در دستیابی به توافق ایفا کنند تاکید کردند: مرحله پایانی مذاکرات وین بدون تصمیم‌گیری سیاسی غرب شکل نخواهد گرفت.

علی شمخانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی هم روز پنجشـــنبه درباره مذاکرات جـــاری در وین بین ایران و گروه ۴+۱ بـــه منظور رفع تحریم‌های آمریکا در توئیتی نوشـــت: دســـتیابی به توافق خوب به دلیل پیشرفت‌های قابل اعتنا در مذاکرات که عمدتا ناشی از ابتکارات ایران بوده، امکانپذیر است.

وی یادآور شـــد: اما مرحله پایانی مذاکـــرات وین بـــدون تصمیم‌گیری سیاسی غرب برای حل مسائل بسیار مهم باقیمانده که لازمه «متوازن‌سازی توافق» است، شکل نخواهد گرفت.

باقری: برای اتمام کار در وین تصمیم‌های مشخصی وجود دارد که طرف‌های غربی باید بگیرند

بـــر همین اســـاس، علـــی باقری مذاکره‌کننده ارشد جمهوری اسلامی ایران روز پنجشنبه در صفحه شخصی خود در شبکه اجتماعی نوشت: هر قدر هم که به خط پایان نزدیک باشیم، الزاما تضمینی برای عبور از آن وجود ندارد.

وی یادآور شـــد: این کار مستلزم هوشیاری، ثبات قدم قوی‌تر، خلاقیت بیشتر و رویکردی متوازن برای برداشتن گام پایانی است.

باقری خاطرنشان کرد: برای اتمام کار، تصمیم‌های مشخصی وجود دارد که طرف‌های غربی باید بگیرند.

امیرعبداللهیان: سه کشور اروپایی نقشی سازنده را در دستیابی به توافق ایفا کنند

حسین امیرعبداللهیان وزیر خارجه ایران هـــم در تماس تلفنـــی با «لیز تراس» وزیر خارجـــه انگلیس درباره برخی مســـائل مورد اهتمام مشترک و از جملـــه مذاکرات جاری در وین به رایزنی پرداخت.

به پیشرفت‌های خوبی در وین رسیده‌ایم

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران درباره مذاکرات رفع تحریم‌ها در وین و با اشـــاره به گفت‌وگوهای خود بـــا همتای آلمانی و «جـــوزپ بورل» مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در مونیـــخ گفـــت: در این گفت‌وگوها به پیشـــرفت‌های خوبی رسیده‌ایم و هیئت‌های مذاکره‌کننده در وین سخت در تلاش هستند تا به یک توافق خوب دســـت یابند. در عین حال تسریع در دستیابی به توافق نیازمند اراده جدی برای اتخاذ تصمیم سیاسی شجاعانه و واقع‌گرایانه از ســـوی طرف‌های غربی برای تضمیـــن و تامین منافع ایران به خصـــوص رفع عینـــی تحریم‌ها برای دستیابی به توافقی پایدار است.

رئیس دستگاه دیپلماسی جمهوری اســـلامی ایران ابراز امیـــدواری کرد کشورهای اروپایی حاضر در مذاکرات با نگاهی واقع‌بینانه نقش سازنده و مطلوب خود را در دستیابی به توافق ایفا کنند.

تراس، وزیر امور خارجه انگلیس نیز در این گفت‌وگوی تلفنی، ضمن مرور آخرین وضعیت مناســـبات دوجانبه و گفت‌وگوها برای حل مشـــکل بدهی به ایـــران، نقطه نظرات لنـــدن را در این خصوص و در مورد مذاکرات وین تشریح کرد. وزیر خارجه انگلیس روابط رو به رشـــد بین انگلیس و جمهوری اسلامی ایران را تامین‌کننده منافع دو کشور خواند.

وزیـــر خارجه انگلیـــس افزود: در فرآیند مذاکرات دســـتاوردهای خوبی تاکنون داشته‌ایم، اما مناسب است هر چه ســـریع‌تر گفت‌وگوها تکمیل و به نتیجه مورد توافق طرفین دست یابیم.

تراس در پایان ابراز امیدواری کرد تا در آینده نزدیک با همکاری مستمر طرفیـــن و بر مبنای اصـــول بنیادین، موضوعـــات دوجانبه فیمابین از جمله موضوعات کنسولی مرتبط با زندانیان و همچنیـــن تادیـــه بدهی‌های معوقه انگلیس به تهران حل و فصل شوند.

کمالوندی به وین رفت باقری به تهران بازگشت

فارس در گزارشـــی نوشت: بهروز کمالوندی معاون و سخنگوی سازمان انرژی اتمی جمهوری اســـلامی ایران بـــرای انجـــام رایزنی‌هـــای فنی بین جمهـــوری اســـلامی ایـــران و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به وین ســـفر کرده است.

همچنین علی باقری مذاکره‌کننده ارشـــد جمهوری اســـلامی ایران شب پنج‌شنبه گذشته در چارچوب ترددهای معمول در جریان گفت‌وگوها، در سفری کوتـــاه راهی تهران شـــد، ولی هیئت کارشناسی ایران در وین حضور دارند و به رایزنی‌ها ادامه می‌دهند.

در همیـــن راســـتا، «میخائیـــل اولیانـــوف» نماینـــده روســـیه در ســـازمان‌های بین‌المللی مســـتقر در ویـــن در توئیتی از دیدار و گفت‌وگو با «بهروز کمالوندی» معاون و سخنگوی سازمان انرژی اتمی جمهوری اسلامی ایران و همچنین رضا نجفی معاون امور حقوقی و بین‌المللی وزارت امور خارجه ایران خبر داد.

او در این خصوص نوشـــت: دکتر «علی باقری کنی» مذاکره‌کننده ارشد ایرانی در مذاکرات وین درباره برجام هم اکنون در تهران اســـت. اما همکارانش در ویـــن می‌مانند. امروز با آقای بهروز کمالونـــدی قائم‌مقام ســـازمان انرژی اتمی ایـــران و آقای رضا نجفی معاون وزیر خارجه (ایران) دیدار کردم.

لازم بـــه ذکـــر اســـت کـــه مذاکره‌کنندگان ارشد سه کشور اروپایی هفته گذشته برای انجام امور محوله و برخی مشورت‌ها، ترددهایی به خارج از وین داشتند.

واشنگتن: گمانه‌زنی‌ها درباره حصول توافق در وین بسیار خام است

در ادامه بازی‌های رسانه‌ای آمریکا با افکار عمومـــی درخصوص مذاکرات رفـــع تحریم‌های ایران در وین، وزارت خارجه این کشـــور بـــار دیگر به بیان اظهارات متناقض پرداخت.

به گـــزارش فارس «نـــد پرایس» ســـخنگوی وزارت خارجـــه آمریکا در نشســـت خبری خود مدعی شد: «ما در مذاکرات هسته‌ای پیشرفت زیادی داریم و بـــه توافق احتمالـــی با ایران نزدیک هستیم.» به نوشته رسانه‌های آمریکایی پرایس اما تصریح کرد: «در مذاکرات با ایران هنوز مســـائلی وجود دارد و هیـــچ توافقی قبـــل از حل آنها وجود نـــدارد.» وی با انداختن توپ به زمین ایران، ادعا کرد: «اگر ایرانی‌ها در مذاکرات جدی باشـــند، فکر می‌کنیم بتوانیم در مدت زمان کوتاهی به توافق برسیم.» این دیپلمات آمریکایی درباره برخی گزارش‌های تاییدنشـــده درباره برخی مفاد پیش‌نویس احتمالی توافق در وین، گفت: «مذاکرات هسته‌ای در وین جدا از تماس‌های ما برای آزادی آمریکایی‌ها در ایران است.»

کاخ سفید: چیزهای زیادی وجود دارد که هنوز باید کار شود

«جنیفر ســـاکی» سخنگوی کاخ ســـفید روز پنج‌شـــنبه طی نشســـت خبری در کاخ سفید مدعی شد زمان کمی برای رسیدن به توافق با ایران در مذاکرات وین باقی مانده است.

ساکی گفت: «آنچه ما می‌بینیم این است که پیشرفت قابل توجهی در حال انجام است و ما به یک توافق احتمالی نزدیک هســـتیم. اما تعدادی از مسائل بسیار دشوار وجود دارد که حل نشده باقی مانده است.»

به نوشته رســـانه‌های آمریکایی، وی در پاسخ به ســـؤالی درباره اینکه آیـــا به حصول توافق در مذاکرات وین نزدیک شده‌اند یا خیر، توضیح داد: «با توجه به سرعت پیشرفت‌های هسته‌ای ایران، زمان بسیار کمی برای دستیابی به توافق باقی مانده است.»

سخنگوی کاخ ســـفید ادامه داد: «همچنین، باید توجه داشته باشیم که معمولاً سخت‌ترین مؤلفه‌ها، جایی است که ســـخت‌ترین مکالمات و مذاکرات وجود دارد. بنابراین، بله، پیشرفت قابل توجهی است و ما به هم نزدیک هستیم. اما چیزهای زیادی وجود دارد که هنوز باید کار شود.»

ســـاکی با انداختن توپ در زمین، مدعی شـــد: «ما معتقدیـــم اگر ایران جدیت نشان دهد، می‌توانیم و باید به تفاهمی در مورد بازگشـــت متقابل به اجرای کامل برجام در ظرف چند روز دست یابیم. اما هنوز کارهای بیش‌تری وجود دارد که باید انجام شود».

مقام آمریکایی: ممکن است در مذاکرات وین توافقی حاصل نشود

وبگاه «آکســـیوس» به نقل از یک مقـــام آمریکایی اظهارنظرهـــا درباره قریب‌الوقوع بـــودن توافق در مذاکرات وین را «گمانه‌زنی‌های بســـیار خام» توصیـــف کرده و گفته تـــا وقتی همه مســـائل باقی‌مانده حل نشوند توافقی در کار نیست.

آکسیوس به نقل از این مقام ارشد دولت «جو بایدن»، رئیس‌جمهور آمریکا نوشته که هنوز چندین موضوع سخت وجود دارند که حل نشده‌اند. وی مدعی شده که ممکن است در مذاکرات وین توافقی حاصل نشود. آکسیوس به نقل از این مقام که اشاره‌ای به نام او نشده نوشـــته اظهارات پـــاره‌ای از مقام‌های ایـــران و برخـــی از مذاکره‌کنندگان اروپایی مبنی بر اینکه ممکن اســـت ظـــرف چند روز آینـــده توافق حاصل شود «گمانه‌زنی‌های بسیار خام» است.

بقیه در صفحه ۱۱

خبر ویژه

بی بی‌سی: اوکراین همسایه نیست که آمریکا برایش بجنگد(!)

شبکه دولتی انگلیس، علت درگیر نشدن دولت آمریکا در بحران اوکراین و نفرستادن نیروی نظامی به این کشور را تحلیل و توجیه کرد.

اوکراین مدت‌هاســـت به پایگاه نظامی و جاسوســـی آمریکا علیه روسیه تبدیل شـــده است ضمنا و پیش از آن، با وعده تضمین امنیتی آمریکا حاضر شد تسلیحات هسته‌ای خود را واگذار کند اما اکنون آمریکا هیچ کمک واقعی به اوکراین در برابر حمله روسیه نمی‌کند.

وبســـایت بی‌بی سی فارسی درباره عدم حمایت نظامی آمریکا از اوکراین نوشـــت: دولت بایدن بی‌وقفه هشدارهایی درباره حمله‌ای قریب‌الوقوع روسیه پخش کرد که درست از آب در آمد. اما آقای بایدن این نکته را هم روشن کرده که آمریکایی‌ها حاضر به جنگ نیستند، هر چند روس‌ها آشکارا مایل به جنگ هستند. علاوه‌بر این، او حتی اعزام نیرو به اوکراین را منتفی دانسته. و نیروهایی را هم که به عنوان مشـــاور و ناظر نظامی در اوکراین خدمت می‌کردند، خارج کرده است. اولا پای منافع امنیت ملی در میان نیست[!]، اوکراین در همسایگی آمریکا نیست و در مرز ایالات متحده واقع نشده است. ذخایر استراتژیک نفتی ندارد و شـــریک تجاری بزرگی نیست. اما فقدان منافع ملی باعث نشده است که رؤسای جمهور سابق در گذشته از جان و مال کشور خود برای دیگران مایه نگذارند. در سال ۱۹۹۵ بیل کلینتون در جنگی که پس از فروپاشی یوگسلاوی به وقوع پیوست، مداخله نظامی کرد. و در سال ۲۰۱۱ باراک اوباما همین کار را در جنگ داخلی لیبی انجام داد. در ســـال ۱۹۹۰ جورج بوش ائتلاف خود را بـــرای بیرون راندن عراق از کویت به عنوان دفاع از حاکمیت قانون در برابر حاکمیت جنگل توجیه کرد.

بایـــدن از اقـــدام نظامی ایالات متحـــده در دهه ۱۹۹۰ بـــرای مقابله با درگیری‌های قومی در بالکان حمایت کرد. و به حمله بدفرجام آمریکا به عراق در ســـال ۲۰۰۳ رأی مثبت داد. اما از آن زمان به بعد او نســـبت به استفاده از قدرت نظامی ایالات متحده محتاط‌تر شده است.. او با قاطعیت از دستور خود مبنی بر خارج کردن نیروهای آمریکایی از افغانستان در سال گذشته با وجود هرج و مرج همراه با آن و فاجعه انسانی به جای مانده از آن دفاع می‌کند.

نظرســـنجی اخیر AP-NORC نشـــان داد کـــه ۷۲ درصد گفتند که ایالات متحده باید نقشی جزئی در درگیری روسیه و اوکراین ایفا کند یا اصلاً نقشـــی نداشته باشد.آنها روی مسائل مربوط به مسائل معیشتی‌شان، به ویژه تورم فزاینده متمرکز شده‌اند. حتی چهره‌های قطعا جنگ‌طلبی مانند سناتور جمهوری‌خواه تد کروز نیز نمی‌خواهند بایدن نیروهای آمریکایی را به اوکراین بفرستد و «جنگی خونین را با پوتین آغاز کند».

بایدن نمی‌خواهد با خطر درگیری مستقیم بین نیروهای آمریکایی و روسی در اوکراین جرقه یک «جنگ جهانی» را بزند. بایدن در اوایل این ماه به ان‌بی‌سی گفت: «اینطور نیست که ما با یک سازمان تروریستی سروکار داشته باشیم. ما با یکی از بزرگترین ارتش‌های جهان روبه‌رو هستیم. این وضعیت بسیار دشواری است و ممکن است همه چیز به سرعت به هم بریزد.»

بی‌بی‌سی: بحران اوکراین به نفع ایران است

بی بی‌سی فارسی با طرح این سؤال که «بحران اوکراین چه معنایی برای ایران دارد؟»، تاکید کرد این بحران به نفع ایران است.

این سایت می‌نویســـد؛ مسکو در حالی در کی‌یف، به روی غرب شمشیر کشیده که همزمان در مذاکرات غرب با ایران، یک پای معامله است. اما اثرات مستقیم و غیرمستقیم تحولی همانند جنگ اوکراین بر ایران، به مذاکرات وین ختم نمی‌شود. نزدیکی تهران و مسکو این روزها به حدی کم‌سابقه در ۴۰ سال گذشته رسیده و طرفین به وضوح نشان داده‌اند که به دلایل مختلف، از هم‌کاری با هم راضی‌اند. دو طرف اگرچه از نظر ظاهر و پیشینه، شباهتی به هم ندارند، اما تفاسیرشان از سیاست و ساختار بین‌المللی، نقاط اشتراکی دارد که موجب شده روابط دو کشور در دو دهه اخیر به شکلی قابل ملاحظه متحول شود.

علاوه‌بر این، روسیه یکی از پنج قدرت شورای امنیت نیز هست و تنش میان این کشور با گروه بزرگی از کشورهای قدرتمند و ثروتمند جهان که زیر عنوان «غرب» دسته‌بندی می‌شوند، می‌تواند تبعاتی جهانی نیز داشته باشد؛ تبعاتی که تا همین‌جا در موضوعاتی مانند قیمت نفت، بســـیار فراتر از مرزهای اروپا احساس شده و دور از انتظار نیست که در روزها و هفته‌های پیش‌رو بر اقتصاد و سیاست خارجی بسیاری از کشورهای جهان- از جمله ایران- اثر بگذارد.

نه فقط روســـیه، بلکه تمامی کشورهای امضاکننده برجام و حاضران در مذاکـــرات احیای برجام در وین، در این مذاکـــرات به دنبال یک هدف عالی هستند: در راستای آنچه به عنوان «منافع» خود تعریف کرده‌اند گام بردارند. آمریکا و متحدان اروپایی‌اش می‌گویند که این منافع در عدم‌دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای تامین می‌شود. روسیه هم در سال‌های اخیر نشان داده که در این هدف با غرب هم‌نظر است.

آیا آنچه در اوکراین رخ داده، نظر کرملین را درباره دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای تغییر می‌دهد؟ به احتمال بسیار زیاد نه. اما واقعیت این است که روسیه مدتهاست که از روش‌های کاخ‌سفید در رویارویی با تهران حمایت نمی‌کند. این کشور هرگز تحریم‌هایی را که ترامپ اعمال کرد به رسمیت نشناخت. پوتین به صراحت از خروج آمریکا از برجام انتقاد کرد. به همین دلیل، اگر غرب تا امروز در مذاکرات احیای برجام، در چانه‌زنی با ایران بر روی حمایت مسکو حساب کرده، این حمایت می‌تواند به سرعت رنگ ببازد و حتی مسیری برعکس پیدا کند. عمق بحران اوکراین به حدی اســـت که دیگر امکان وجه‌المصالحه قرار دادن ایران برای حل مسئله منتفی است.

مقابلـــه دیپلماتیک و در عین حال تهاجمی با غـــرب در مذاکرات وین، گزینه دیگری است که ممکن است دیپلمات‌های روس برگزینند. اگر بحران اوکراین ابعادی بسیار عمیق‌تر پیدا کند، سربازان روس با مقاومت ارتش‌های اروپایی روبه‌رو شوند یا حتی شدت عمل تحریم‌ها به شکلی باشد که کرملین به پاســـخگویی همه‌جانبه نیاز داشته باشد، چنین گزینه‌ای نیز دور از انتظار نخواهد بود.

حتـــی بدون اینکـــه کار در اوکراین بالا بگیرد، همین حالا غرب به دنبال نتیجه‌گیری ســـریع در مذاکرات وین است. برای اروپا و آمریکا، مسئله حمله نظامی روسیه به اوکراین در مقایسه با برنامه هسته‌ای ایران، به مراتب اولویت جدی‌تری است. و اگر راهی هست که این مذاکرات به سرعت به نتیجه برسد تا غرب همه تمرکزش را متوجه اوکراین کند، غربی‌ها به شدت به آن راه نیاز دارند.

اگر تنش میان غرب و روسیه در اوکراین از سطح کنترل‌شده فعلی خارج نشود و در عین‌حال مذاکرات هسته‌ای نیز به سرعت به نتیجه برسد، ایران در آستانه دستیابی به درآمدی قابل توجه قرار خواهد گرفت. چرا که فوری‌ترین اثـــر این بحران افزایش قیمت انرژی در جهان اســـت و همزمان با نیاز فوری بسیاری کشورهای توسعه‌یافته و ثروتمند، ایران با منابع قابل توجه نفت و گاز به بازارهای جهانی بازخواهد گشت.

اگر مســـئله روسیه و غرب بالا بگیرد و مذاکرات وین به سرعت به نتیجه نرسد، شرایط ممکن است به شکلی تغییر کند که اصولا ادامه مذاکرات دشوار شود. این حالتی است که مثلا درگیری نظامی رخ بدهد و سطح تنش به جایی برسد که مســـکو دست به اقدامات رادیکال بزند. بحران در این سطح به هیچ وجه به نفع مذاکرات برجام نیست. در چنین شرایطی حتی یک ایران هسته‌ای ضدغرب چه بسا به نفع مسکو هم باشد. کم نیستند کسانی که در مسکو معتقدند اصولا پوتین می‌تواند با ایران مجهز به سلاح هسته‌ای کنار بیاید.

در این سناریو نه فقط اقتصاد ایران از مزایای یک توافق هسته‌ای و فروش نفت و گاز گران‌قیمت محروم خواهد شد، بلکه اصولا تجارت و اقتصاد جهانی با بحرانی گســـترده روبه‌رو می‌شـــود و شـــکاف میان غرب با روسیه و چین، شرایط را برای همه دشوار خواهد کرد. آن هم در روزهایی که اقتصاد بسیاری از کشـــورهای جهان به دلیل همه‌گیری کرونا در دو سال گذشته با ضررهای هنگفت روبه‌رو بوده است.

اما در ابعاد وسیع‌تر، آنچه در اوکراین تا همین حالا رخ داده، برای جمهوری اسلامی و سیاست خارجی تجدیدنظرطلبانه و تهاجمی‌اش، ویژگی‌های مطلوب بسیاری دارد. جمهوری اسلامی اصرار دارد که بعد از بیش از ۴۰ سال، هنوز شـــخصیت انقلابی‌اش را حفظ کرده و هویتش را به باورهایی ایدئولوژیک- از جمله غرب‌ستیزی- گره زده است. گفتمان‌هایی مانند «محور مقاومت» نتیجه همین باور اســـت که با هدف به چالش کشـــیدن سلسله مراتب بین‌المللی از سوی ایران پیگیری می‌شود.

جمهوری اسلامی در تلاش است تا جایگاه غرب را در ساختار بین‌المللی به چالش بکشـــد و از دوســـتی و نزدیکی با قدرت‌هایی کـــه خود آنها از این ساختار نفع می‌برند اما با غرب همسو نیستند، ابایی ندارد. در چنین وضعیتی، جمهوری اسلامی همزمان که به دنبال تضعیف غرب است، منافع خود را همسو با منافع قدرت‌های «شـــرق» یعنی چین و روسیه تعریف می‌کند و به همین دلیل از قدرت گرفتن آنها حمایت می‌کند. این استراتژی به معنای همسویی کامل یا تبدیل شدن ایران به یک دولت متکی یا اقماری پکن یا مسکو نیست. در واکنش ایران، ناتو ســـرزنش شـــد، اما در عین حـــال خبری از حمایت از جنگ نبود.

تـــا همین‌جا و قبـــل از هرنتیجه‌ای که بحران اوکراین داشـــته باشـــد، به چالش کشـــیده شـــدن قدرت غرب در ســـطح بین‌المللی، برای سیاست خارجی جمهوری اســـلامی در ابعاد کلان خوشـــحال‌کننده اســـت. در واقع یک گام دیگر- و در عین حال مهم- در مســـیر به چالش کشـــیدن گفتمان «نظام تک‌قطبی جهانی» اســـت؛ گفتمانی کـــه در آن، آمریکا یگانه ابرقدرت خوانده می‌شـــود و سلطه غرب بر نظم بین‌المللی، حقیقتی تثبیت‌شده تلقی می‌شود.

گفت و شنود

به شما مربوط نیست!

گفت: از جنگ اوکراین چه خبر ؟! آمریکا که آن‌همه اوکراین را دوشـــیده بود و در جنگ ۲۰۰۳ با عراق ۵۰۰۰ نیروی نظامی این کشور را به کار گرفته بود و پشـــت ســـر هم وعده حمایت از این کشور را می‌داد، چرا پشت اوکراین را خالی کرده است؟!

گفتم : وب‌سایت بی‌بی‌سی نوشته است اوکراین با آمریکا همسایه نیست که برای حمایت از آن وارد جنگ بشود و یا نیرو اعزام کند!

گفت: مگر آمریکا با سوریه و عراق و افغانستان و لیبی و... همسایه بود که به این کشورها نیرو اعزام کرد و جنگید؟!

گفتم: اوکراین در همه موارد برای آمریکا پادویی کرده بود، حتی همین چند ماه قبل برای خوشامد آمریکا و اسرائیل، حزب‌الله لبنان را گروه تروریستی اعلام کرده بود!

گفت: بایدن در مقابل این سؤال خبرنگاران که چرا آمریکا به اوکراین کمک نمی‌کند؟ ابتدا با چشمانی بی‌فروغ مثل چشم کله‌پاچه به خبرنگار نگاه می‌کند و بعد با دندانش وَر می‌رود و ...

گفتم: از یارو ســـؤال سختی پرســـیدند، گفت؛ این سؤال شما دو قسمت دارد. قسمت اول که مهم نیست و قسمت دوم هم به شما مربوط نیست!

نکته

شناسنامه‌های ایرانی و شناسه‌های آمریکایی!

۱- یکی از مشـــرکان مکه (اباعـــزه الجمحی) در جنگ بدر به اسارت سپاه اسلام درآمد. او بعد از اسارت به رسول خدا(ص) گفت من مردی عیالوار هســـتم. بر من منت بگذار و آزادم کن. پیامبر اکرم (ص) با این شـــرط که دیگر به جنگ با مســـلمانان بازنگـــردد او را آزاد کرد ولی اباعزه وقتی به مکه رســـید گفت من محمـــد [ص] را فریب دادم و در جنگ احد دوباره به مصاف مسلمین آمد و باز هم اسیر شد و بار دیگر به همان بهانه از رسول اکرم (ص) خواست که آزادش کند و پیامبر در پاسخ فرمود: آزادت کنم که باز به مکه بروی و در میان قریش فریاد بزنی که محمد[ص] را فریب دادم؟! و سپس فرمود: «لا یلسع المومن، من جُحْرٍ مرتین... مومن از یک سوراخ دو بار گزیده نمی‌شود».

۲- «برتراند راســـل» فیلسوف بلندآوازه انگلیسی می‌گوید «از حماقت کسانی تعجب می‌کنم که در میان ده‌ها راه پیش روی، دقیقا همان راهی را انتخـــاب می‌کنند که بی‌نتیجه بودن آن را بارها آزموده‌اند. نمی‌دانم چرا اصرار دارند که اشتباهات خود را تکرار کنند»؟!

۳- این ســـخن از «برتولت برشت» نمایشنامه‌نویس و شاعر معروف آلمانی هم شـــنیدنی اســـت. او از قول بازیگر نقش اول یکی از نمایشنامه‌های خود می‌گوید «شرم‌آور است! چرا هنوز نفهمیده‌اید که می‌توان به یک نفر برای همیشـــه دروغ گفت و می‌توان برای یک‌بار به همـــه دروغ گفت! ولی هرگز نمی‌توان برای همیشه به همه دروغ گفت».

۴- حالا به این چند خبر از جنگ اوکراین توجه کنید؛

الف- رئیس‌جمهور اوکراین: کشورهای غربی ما را در نبرد با روسیه تنها گذاشتند! چه کسی حاضر است در کنار ما بجنگد؟ من کسی را نمی‌بینم!

**ب- باز هم از رئیس‌جمهور اوکراین است: از سران ۲۷ عضو اتحادیه اروپا مستقیماً